

УДК 37.091.3 : 37.018.7

*Рекомендовано до друку вченою радою
комунального закладу «Кіровоградський обласний
інститут післядипломної педагогічної освіти
імені Василя Сухомлинського»
(протокол від 28.10.2022 № 6)*

Педагогіка партнерства: реалії та перспективи :
зб. матер. Всеукр. наук.-практ. конференції, присвяченої
104-й річниці від дня народження В. Сухомлинського,
11-12.10.2022 / уклад. О.Е. Жосан, В.В. Войтко. –
Кропивницький, 2022. – 374 с.

Рецензенти:

Надія ВАСИЛЕНКО, завідувач кафедри управління та адміністрування комунального закладу вищої освіти «Вінницька академія безперервної освіти», доктор педагогічних наук, професор;

Ірина НЕБЕЛЕНЧУК, старший викладач кафедри теорії і методики середньої освіти КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», кандидат педагогічних наук.

Збірник тез доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Педагогіка партнерства: реалії та перспективи», яка відбулася 11-12 жовтня 2022 року на базі комунального закладу «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського».

Науковим, науково-педагогічним, педагогічним працівникам.

Матеріали опубліковані в авторській редакції

© КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2022
© Жосан О.Е., Войтко В.В., автори статей, 2022

З М І С Т

Дмитрук В. Вступне слово.....	7
Барабаш О., Глинянюк Н. Партнерська взаємодія як необхідна умова забезпечення гуманістичної спрямованості освітнього процесу.....	8
Баранова С. Реалізація ціннісного підходу в педагогіці партнерства у процесі формування всебічно розвиненої особистості.....	13
Бирка М. Педагогіка партнерства: особливості реалізації принципів соціального партнерства.....	17
Бобкова О. Педагогічне спілкування як умова успішної взаємодії суб'єктів освітнього процесу.....	22
Богачик Т., Семанюк М., Чебаник В. Роль управлінської діяльності у координації національно-патріотичного виховання учнів на засадах педагогіки партнерства.....	27
Василенко Н. Педагогіка партнерства: принципи та практики.....	31
Войтко В. Педагогіка партнерства в педагогічній діяльності Василя Сухомлинського.....	35
Волошина О. Можливості дистанційної освіти в педагогіці партнерства.....	44
Гельбак А. Педагогічна спадщина Василя Сухомлинського в сучасному освітньому вимірі.....	51
Грицько В., Бзова К. Педагогіка партнерства в умовах інклюзивного середовища.....	57
Денищук І. Психолого-педагогічний супровід та партнерство з батьками осіб з особливими освітніми потребами.....	61
Деркач В. Творча реалізація ідей педагога-гуманіста з питань інклюзивного навчання.....	68
Дметерко Н. Психологічні особливості спілкування учасників освітнього процесу в педагогіці партнерства.....	74
Жосан О. Планування роботи закладу загальної середньої освіти як спільна діяльність усіх учасників освітнього процесу.....	78
Заводна Л. Вплив поглядів Григорія Сковороди та Василя Сухомлинського на становлення педагогіки партнерства: порівняльний аналіз.....	85
Зозуля О. Викладач – здобувач освіти: досвід і шляхи розвитку демократичного стилю спілкування.....	90
Ільїна О., Колядинська Л. Формування інклюзивної компетентності майбутніх учителів у процесі професійної	

підготовки.....	94
Казачінер О., Бойчук Ю., Галій А. Техніка «Карта подорожі казкою» у практиці казко терапії.....	97
Калініченко Н. Педагогіка партнерства у процесі підготовки вчителів природничих дисциплін.....	103
Касим А. Педагогіка партнерства як дієвий спосіб налагодження співпраці вчителя та батьків із метою поліпшення освітнього процесу.....	109
Келембет Л., Фляк О. Реалізація ідей педагогіки партнерства в творчій спадщині Василя Сухомлинського.....	115
Кендюхова А. Ідеї партнерської педагогіки в творчій спадщині В.О. Сухомлинського.....	120
Кирилюк К. Особливості реалізації педагогіки партнерства в умовах дистанційного навчання.....	125
Кірішко Л. Педагогіка партнерства як основа формування інклюзивного освітнього середовища в закладі освіти.....	128
Кобзева І. Взаємодія педагогів і батьків дітей з особливими освітніми потребами як педагогічна проблема.....	133
Козловська Л. Партнерство як соціально-психологічна технологія в роботі з мігрантами та внутрішньо переміщеними особами.....	140
Корсікова К., Агеєнко Т. Створення кейсів для майбутніх бакалаврів культурології у контексті педагогіки партнерства.....	144
Котубей В., Грицько К. Формування культурної компетентності школярів НУШ на засадах педагогіки партнерства.....	149
Кравець Н. Педагогіка партнерства Василя Сухомлинського та робота з дітьми з інтелектуальними порушеннями.....	153
Кравчук Л. Проектне навчання як інструмент педагогіки партнерства в НУШ.....	159
Куриш Н. Педагогіка партнерства у закладі освіти: модернізація в процесі реформи.....	164
Лебедик Л. Доцільність застосування технологій навчання в команді у закладах позашкільної освіти.....	169
Луцюк А. Педагогіка партнерства в управлінській діяльності.....	175
Луцюк Н. Гуманізація педагогічних взаємин – основа педагогіки партнерства.....	179
Мазурок М. Сучасні аспекти педагогіки партнерства в контексті ідей Василя Сухомлинського.....	183
Малієнко Ю. Інтерактивні завдання як чинник педагогіки партнерства (на прикладі підручника О. Пометун, Ю. Малієнко,	

Т. Ремех «Досліджуємо історію і суспільство». Інтегрований курс. 5 клас).....	189
Маринівська О. Компетентність педагогічного партнерства: зміст і структура поняття.....	193
Мартін А., Тарапака Н. Погляди В.О. Сухомлинського на проблему партнерської взаємодії закладу дошкільної освіти, школи та сім'ї.....	198
Марченко І. Ідеї педагогіки партнерства в інноваційній діяльності закладу освіти.....	205
Матяшук В. Педагогіка партнерства: спроба ретроспективного аналізу становлення в Україні.....	212
Мельник Н. Ідеї педагогічної системи Василя Сухомлинського в умовах реформи освітньої галузі.....	217
Небеленчук І. Взаємодія суб'єктів освітньої діяльності засобами літератури як основа педагогіки партнерства.....	222
Ніколаєнко О. Підготовка майбутніх вчителів до взаємодії з учнями у рамках педагогіки партнерства.....	229
Павлюх В. Партнерська взаємодія в умовах інклюзивного навчання в контексті ідей Василя Сухомлинського.....	234
Поважук О. Кластеризація освітнього простору як педагогіка партнерства.....	239
Пометун О. Проектування підручника у контексті реалізації принципів педагогіки партнерства.....	244
Попов. В. Національно-патріотичне виховання учнів засобами шкільної географії в контексті педагогіки партнерства.....	249
Ремех Т. Реалізація принципів педагогіки партнерства у навчанні учнів правознавства.....	255
Сердюченко В. Навчальне співробітництво на уроках музичного мистецтва в закладах середньої освіти.....	259
Силюк А. Шкільні музеї як інтерактивна платформа патріотичного виховання в умовах воєнного часу.....	265
Сівцова А. Виховна робота і педагогіка партнерства в галузі музичного мистецтва.....	270
Скорнякова В. Взаємодія педагогів закладів дошкільної освіти з родинами.....	275
Снегірьова В. До проблеми реалізації принципів педагогіки партнерства у шкільному підручнику літератури.....	278
Стрельников В. Кооперативне навчання (cooperative learning) як складник педагогіки партнерства.....	282
Стрільчик Г, Мельник В. АТМП: реалізація педагогіки партнерства у Новій українській школі.....	288

Тарангул І., Семанюк М. Особливості впровадження методів педагогіки партнерства у роботі з внутрішньо переміщеними особами.....	291
Тищенко Л. Взаємостосунки учасників освітнього процесу на засадах педагогіки партнерства у початковій школі.....	295
Токарева О. Застосування нетрадиційних форм роботи в освітньому процесі з дітьми раннього віку.....	303
Толошна С. Роль батьків у процесі інтегрування дитини з особливими освітніми потребами в інклюзивний освітній простір.....	308
Третяк О. Партнерська співпраця з батьками заради моральної зрілості дітей.....	312
Федунь М. Парадигма педагогіки партнерства в Галичині перших десятиріч ХХ століття.....	317
Химинець В. Світоглядні та освітні константи В. Сухомлинського – основа сучасної педагогіки партнерства	321
Холодова Д. Психологія партнерства як новий підхід до розвитку інклюзивної освіти.....	327
Хомочкін А. Біоніка в позашкільній освіті.....	331
Цибульська С. Педагогіка партнерства у творчій спадщині В. Сухомлинського.....	334
Чакир А. Творче співробітництво вчителя та учня на уроку мистецтва.....	341
Черкас О. Цькування вчительства й педагогіка партнерства: психологічний ракурс.....	346
Чорна І. Теоретичні засади педагогічної взаємодії і дистанційного навчання.....	350
Шевчишена О. Професійно-педагогічне мислення як психологічна запорука втілення вчителем педагогіки партнерства в закладі загальної середньої освіти.....	354
Школьнік С., Бешапашникова Т., Габелкова О. Розвиток творчої індивідуальності учнів через казки В. Сухомлинського	360
Шкурко А. Психоемоційний аспект у сфері діяльності «людина-людина».....	365
Яценко В. Використання наукової спадщини Василя Сухомлинського у формуванні виховної системи з природничих наук інтегрованого змісту.....	369

Список використаних джерел

1. Дивнич Л. Соціалізація дитини з особливими потребами : соціальнопедагогічна діяльність як спосіб супроводження процесу соціалізації / Л. Дивнич // Соціальний педагог. – 2018. – № 12. – С. 7–10.
2. Заміщак М. Психологічні проблеми сім'ї, що виховує дитину з особливими потребами / М. Заміщак // Вісник соціально-гуманітарного факультету : зб. наук. праць / – Дрогобич, 2016. – Вип. 4. – С. 83–88.
3. Інклюзивна освіта від А до Я: poradnik для педагогів і батьків / Укладачі Н. В. Заєркова, А. О. Трейтяк. – К., 2016. – 68 с.
4. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Путівник для педагогів та батьків дітей з особливими потребами. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка. – Харків: Вид-во «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. – 112 с. – (Інклюзивна освіта).
5. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Педагогічні технології інклюзивного навчання. – Харків: Вид-во «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. – 160 с. – (Інклюзивна освіта).
6. Організаційно – методичні засади діяльності інклюзивно – ресурсних центрів: навчально – методичний посібник/ За заг. ред. М.А. Порошенко та ін. – Київ: 2018. – 252 с.

УДК 37.064.1:17.023.5-053.4/6

Ольга Трейтяк
м. Київ

ПАРТНЕРСЬКА СПІВПРАЦЯ З БАТЬКАМИ ЗАРАДИ МОРАЛЬНОЇ ЗРІЛОСТІ ДІТЕЙ

Доповідь присвячена актуальній темі – педагогіці партнерства в системі роботи закладів загальної середньої освіти. Педагогіка партнерства – це простір дитинства, який будується на засадах рівності, діалогу, співпраці. Вона є складником концепції Нової української школи, спрямованої на те, щоб побудувати довіру між школою, дітьми, батьками та суспільством.

Ключові слова: педагогіка партнерства, особистість, батьки, взаємини, безпека дітей, толерантність.

The report is devoted to a topical topic – pedagogy of partnership in the system of work of general secondary education

institutions. Partnership pedagogy is a childhood space built on the principles of equality, dialogue, and cooperation. It is a component of the New Ukrainian School concept, aimed at building trust between the school, children, parents and society.

Key words: *partnership pedagogy, personality, parents, relationships, children's safety, tolerance.*

Вступ. Висока відповідальність сучасних батьків перед собою та суспільством за виховання своїх дітей вимагає від них ґрунтовних знань з психології, етики, педагогіки, валеології, фізіології. У сім'ї формується духовний стрижень особистості, основи моралі, самобутність національного світовідчуття і світорозуміння. Батьки як головні вихователі, відповідають перед власною совістю, народом, державою за долю дітей, їхню моральну зрілість та вихованість. Об'єктивно переважна кількість батьків вирізняється вкрай низьким рівнем психолого-педагогічної культури, що, в свою чергу, є причиною загального низького рівня вихованості дітей, зокрема, їх ставлення до іншої людини.

Виклад основного матеріалу. Батьки віддають дитину до школи з надією, що вона потрапить до рук розумного, гуманного вчителя, який забезпечить їй хороше виховання. Але цього мало. Лише за умов спільної, узгодженої діяльності вчителів та батьків можна говорити про успіх виховної роботи. Тому педагог, з одного боку, має забезпечувати зв'язок між школою та сім'єю, а з іншого – стимулювати батьків до підвищення власної педагогічної культури кожного, намагаючись зробити їх рівноправними партнерами, суб'єктами у процесі виховання своїх дітей.

У роботі з батьками педагог має використовувати різноманітні методи, сучасні технології, які якнайкраще сприятимуть підвищенню рівня їхніх знань, удосконаленню умінь й навичок, необхідних для виховання ціннісного ставлення до людини [3, с.19].

Настанова на партнерство у школі міцно закорінена в національній педагогічній традиції. За системою Василя Сухомлинського, виховання особистості має здійснюватися через триаду «школа – сім'я – громадськість». Звертаючи увагу на поради Василя Сухомлинського можна стверджувати те, що особливість партнерства криється у взаємодії. Суть якого полягає в розумінні найпростішої істини, що виховання людини – це передусім гармонія розуму і серця. Вчитель повинен з повагою відноситися до учнів розкриваючи їм життєві істини.

У своїх працях (зокрема, «Людина неповторна», «Серце віддаю дітям») ще в 1960-х роках класик педагогічної думки писав, що дитина – це активний і самодіяльний індивід, який не «вчиться у дорослого», а живе повноцінним і цікавим життям. Отже, до неї слід ставитися доброзичливо і з розумінням.

Однією з перших теоретичні і прагматичні аспекти співпраці батьків і школи зв'язала професорка соціології університету Джона Хопкінса Джой Епштейн. Ще 1982 року вона ініціювала низку досліджень, які засвідчили залежність якості освіти від ефективності співпраці батьків, вчителів і адміністрації школи. 1996 року дослідниця разом із послідовниками узагальнила рамкові умови, що включають шість основних типів активностей батьків, що поєднують відносинами партнерства сім'ю, школу та громаду. Наприклад:

батьківство:

- сім'ї мають забезпечувати здоров'я та безпеку дітей, створювати вдома середовище, що заохочує до навчання;

- школи ж повинні забезпечувати сім'ї навчанням та інформацією, щоб допомогти зрозуміти своїх дітей та сприяти їхньому розвитку.

спілкування:

- школи мають бути підзвітними родинам і надавати їм інформацію про прогрес у школі та успішність учнів;

- засоби спілкування мають відповідати культурним особливостям батьків, і процес повинен бути двонаправленим;

волонтерство:

- батьки можуть зробити значний внесок у середовище та функції школи;

- школи можуть отримати максимальну віддачу від цього процесу через створення гнучких графіків, що відповідатимуть таланту і інтересам батьків потребам студентів, вчителів і адміністраторів;

навчання вдома:

- батьки можуть допомагати своїм дітям у діяльності, пов'язаній зі школою, за методичної підтримки вчителів;

ухвалення рішень:

- школи можуть дати батькам значущі ролі в ухваленні рішень у школі та допомогти їм максимально використовувати їх;

- така можливість повинна бути відкритою для всіх верств громади, а не тільки для людей, які мають найбільше часу та енергії, щоб витратити на шкільні справи;

співпраця з громадою:

- школи повинні координувати роботу та ресурси громади, бізнесу, коледжів або університетів, а також інших груп для покращення шкільних програм, сімейних практик і навчання та розвитку студентів;

- школи можуть допомогти сім'ям отримувати доступ до допоміжних послуг, що надаються іншими установами, такими як охорона здоров'я, культурні заходи, послуги репетиторів та програми післядипломного догляду за дітьми [2].

Питання ефективної взаємодії між учителем та батьками ніколи не втрачало своєї актуальності. А особливо нині, коли авторитарна модель співпраці не лише морально застаріла, а й приховує чимало загроз, яким не місце в XXI столітті. Адже система, у якій педагог або батьки безапеляційно диктують свої умови оточуючим, лише вносить деструктив до навчального процесу. Щоб змінити ситуацію на краще, все більше шкільних колективів України починають втілювати у життя ідеї педагогіки партнерства. Партнерство у школі має базуватися на засадах добровільності, рівності, порозуміння та взаємодопомоги. Права та обов'язки учнів, батьків та вчителів треба чітко формулювати, а головне – усвідомлювати і захищати. Саме так зусилля кожного з них будуть спрямовані на досягнення спільної мети.

Засади педагогіки партнерства без перебільшення є основоположними для взаємин батьків та вчителя. Адже саме поведінка дорослих, їхні слова та вчинки є для дітей прикладом для наслідування. Вони впливають на світогляд школярів, на сприйняття ними своєї суспільної ролі, на уявлення про значення навчання у нашому житті. Завдяки такому підходу батьки можуть повною мірою включитися до освітнього процесу. Це дозволить визначити спільне бачення траєкторії розвитку дитини, чітко усвідомити права та обов'язки одне одного, мінімізувати загрозу виникнення непорозумінь. Партнерські взаємини між учителем та батьками дають можливість оперативно реагувати на актуальні виклики та проблеми, а саме відстежувати зміни у поведінці дитини, краще розуміти її вподобання та життєві орієнтири.

Партнерські взаємини між учнем, учителем та батьками є однією з ключових засад якісного реформування української школи. І це не дивно, адже лише завдяки порозумінню, співпраці та підтримці кожного учасника навчального процесу можна досягти позитивного результату. Педагогіка партнерства є

актуальною для всіх рівнів шкільної освіти. Вона ґрунтується на простих, але надзвичайно важливих принципах:

- взаємоповазі всіх учасників навчального процесу;
- довірливих стосунках та спільній наполегливій праці;
- позитивному та доброзичливому ставленні одне до одного;
- порозумінні та ефективній комунікації задля досягнення спільної мети;
- забезпеченні права вільного вибору;
- горизонтальній моделі співпраці (всі учасники освітнього процесу мають бути рівноправними);
- соціальному партнерстві (добровільності визнання власних обов'язків та обов'язковість їх виконання) [1].

Висновки. Отже, партнерство родини і школи має бути спрямоване на досягнення єдиної мети, виховні вимоги мають співпадати. Партнерська співпраця з батьками заради моральної зрілості дітей має ґрунтуватися на спільній зацікавленості, відповідальності, взаємоповазі, гуманності, рівноправності. Педагогіка партнерства є важливим чинником ефективної взаємодії учасників освітнього процесу «педагог–батьки–діти» за умов Нової української школи, головною метою якої є підтримка учнів, яка сприяє розвитку їхніх можливостей, задовольняє інтелектуальні, емоційні й соціальні потреби дітей, що відповідає запитам сучасної освітньої теорії та практики.

Список використаних джерел

1. Педагогіка партнерства: як успішно взаємодіяти з батькам URL: <https://naurok.com.ua/post/pedagogika-partnerstva-yak-uspishno-vzaemodiyati-z-batkami> (дата звернення 30.09.2022).
2. Скиба М. Краще разом. Що таке педагогіка партнерства і навіщо вона в НУШ URL: <https://nus.org.ua/articles/pedagogika-partnerstva-shho-take-ta-yak-zrozumity-chy-vona-ye-u-shkoli/> (дата звернення 27.09.2022).
3. Третяк О.П. Виховання моральних цінностей у молодших школярів НУШ: навч.-метод. посіб. Вид. 2-ге, переробл. ІПО Київського університету імені Бориса Грінченка. Харків : Друкарня Мадрид, 2021. 209 с